

Dobar dan svima.

Kada govorimo o medijaciji u Crnoj Gori možemo reći da je zahvaljujući dosadašnjim aktivnostima medijatora, sudova, tužilaštava, Ministarstva pravde i Centra za posredovanje ali i drugih međunarodnih i domaćih subjekata, danas medijacija dostupna građanima, privrednim društvima i državnim organima u svim oblastima primjene, krivičnim, porodičnim, imovinskim privrednim, radnim i drugim sporovima.

Iako dostupna, smatram da njena upotreba, slično demokratski visoko razvijenim zemljama, treba i kod nas biti još intenzivnija iako je ova profesija specifična i povezana sa kulturološkim odrednicama.

Razvoj medijacije pokazuje i zrelost društva, jer medijacija je svakako najcivilizovaniji način rješavanja sporova. Nadam se da će u narednom periodu uz aktivnost svih nas doći do sveobuhvatnijeg razvoja medijacije pa i do potpune profesionalizacije ove profesije koju danas kolege medijatori obavljaju profesionalno ali ne kao posao sa punim radnim vremenom.

U predhodnom, periodu u cilju što intenzivnije primjene medijacija je ušla u veći broj zakonskih štiva, pa možemo reći da sledeći propisi regulišu posredovanje u Crnoj Gori:

- **Zakon o parničnom postupku**
 - **Zakon o posredovanju**
 - **Porodični zakon**
 - **Zakon o stečaju**
 - **Zakon o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku**
 - **Zakon o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama**
 - **Pravilnik o obuci posrednika**
 - **Etički kodes medijatora**
- Drugi zakoni**

- U teorijskoj primjeni medijacije u rješavanju sudskih sporova uočava se postojanje:

1. Sudu pripojene medijacije – prostor organizaciju i finansiranje vrši sud u skladu sa vlastitom odlukom

2. Sudske medijacije- edukovane sudije vrše medijaciju

3. Tržižni model – slično advokatima građani se direktno obraćaju medijatorima

4. Medijacije povezane sa sudom što je praksa koju smo odabrali mi u Crnoj Gori

Svaki od ovih modela ima svoje prednosti i nedostatke. Što se tiče modela koji smo mi odabrali

Prednosti su:

- moguće pokrenuti i prije sudskog postupka
- upućivanje može doći i od suda i van suda
- moguće je u svakoj fazi postupka.
- slobodan izbor medijatora

Nedostaci: teorijski

- nije dostupna za one slabijeg imovnog stanja
- parničari se udaljavaju od suda
- moguć nizak nivo povjerenja od strane suda
- pitanje kontrole kvaliteta
- geografska ograničenja

Svjesni teorijskog postojanja ovih prepreka preduzeli smo sledeće aktivnosti za njihovo izbjegavanje.

Prvi nedostatak je otklonjen tako što je Vlada usvojila uredbu kojom je ograničena visina naknade medijatoru.

Drugi nedostatak je otklonjen tako što je Zakon ograničio trajanje medijacije na 60 dana.

Povjerenje sudova smo zadobili našim radom a i na način što je Centar postao organizacija koju formira Vlada.

Pitanje kontrole kvaliteta rješavamo tako što smo uveli obavezne supervizije i licenciranje medijatora.

Geografska ograničenja smo otklonili tako što su medijatori postavljeni u svim gradovima naše države.

Prednosti smo iskoristili tako što je Centar uvijek dostupan građanima i privrednim subjektima koji svoje sporove mogu pokrenuti i prije sudskog postupka, dostupn je i sudovima koji predmete mogu uputiti u svakoj fazi postupka dakle do upućivanja može doći i od suda i van suda a moguće je u svakoj fazi postupka.

Smatram da treba izdvojiti osim odabira modela o kom sam govorio i četiri veoma značajna momenta za razvoj medijacije u našoj zemlji:

1. istorijska podloga
2. donošenje zakona o posredovanju
3. formiranje Centra za posredovanje
4. prihvatanje posredovanja od strane sudova i tužilaštava

1. Mi u Crnoj Gori imamo veoma bogatu istorijsku podlogu za razvoj medijacije.....

2.Donošenjem Zakona o posredovanju 2005. godine stvorene su pretpostavke za razvoj moderne medijacije u interesu građana, sudova i cjelokupne zajednice. Međutim, samo donošenje Zakona nije bilo dovoljan signal građanima da prihvate postupak posredovanja tako da do 2008. godine, odnosno do formiranja Centra za posredovanje bilježimo veoma ograničeno korišćenje ovog načina rješavanja sporova. Ipak, samo donošenje Zakona, takođe, predstavlja značajan momenat u razvoju posredovanja u Crnoj Gori.

3.Do osnivanja Centra za posredovanje, odnosno, formiranja institucionalnog okvira, došlo je 2008. godine,. Centar je formiran od strane Vlade Crne Gore, Centralne bankle CG i Udruženja

medijatora. Rad Centra su podržali IFC; UNDP; OSCE I UNICEF. Od tada dolazi do sve snažnijeg razvoja posredovanja u svim oblastima primjene što je opredijelilo i donošenje novog Zakona o posredovanju, kojim Centar postaje samostalna organizacija osnovana od strane Vlade Crne Gore, a koji je u primjeni od 2013. godine, ali i drugih zakona i podzakonskih akata kojim medijacija postaje institut od značajnog društvenog interesa.

Organizaciona struktura Centra obuhvata sjedište u glavnom gradu i dvije organizacione jedinice za sjeverni i južni dio države. Međutim važno je istaći postojanje medijatora u svim gradovima u Crnoj Gori.

Kao dio aktivnosti Centra za posredovanje medijacija je uvrštena u veći broj zakonskih štiva iz oblasti obrazovanja, zdravstva, potom Zakon o stečaju, Zakon o sprečavanju diskriminacije na radnom mjestu, Zakon o ombucmanu itd i sada veoma značajan Zakon o dobrovoljnom finansijskom restrukturiranju koji se ovih dana usvaja u skupštini a kojim se Centru za posredovanje dodjeljuje veoma značajna uloga.

Uz obaveze Centra koje proističu iz Zakona o posredovanju evo i još neke aktivnosti koje je Centar preduzeo u predhodnom periodu u cilju razvoja postupka posredovanja u Crnoj Gori:

- prvi medijatori u Crnoj Gori su obučeni u inostranstvu (Slovenija, Holandija), potom su inostrani treneri obučili naše, nakon toga domaći treneri obučavaju crnogorske medijatore a i naši treneri su obučavali kolege iz okruženja.
- od formiranja Centra organizovano je preko 60 obuka za sudije, tužioce, advokate, policijske službenike, osnovne i napredne obuke za medijatore kao i obuke za novinare (upoznavanje sa posredovanjem)
- promotivne aktivnosti su dio svakodnevnih radnih obaveza zaposlenih a izdvajam: postavljanje info pultova u svim

sudovima u Crnoj Gori, štampanje i distribucija brošura i flajera, gostovanja u televizijskim i radio emisijama, veliki broj članaka u štampanim medijima i naravno postojanje veb sajta.

- Centar izdaje i stručnu literaturu iz oblasti posredovanja a izdvajam Priručnik za obuku posrednika, Priručnik za obuku posrednika, Priručnik za obuku posrednika u privrednim sporovima koji je preveden na makedonski jezik, Praktikum za studente pravnog fakulteta Medijacija u privrednim sporovima. Brošura za sudije o prepoznatljivosti predmeta za postupak posredovanja brošura za građane itd.
- Centar ispunjava sve obaveze iz Akcionog plana reforme pravosuđa i Akcionih planova pridruživanja EU i NATU.
- U Centru dio svojih praktičnih aktivnosti obavljaju svi studenti pravnog fakulteta, a postoje i specijalističke studije iz ove oblasti
- Uspostavili smo veoma dobru saradnju sa NVO sektorom
- Kao dio međunarodne saradnje Centar su posjetile delegacije iz Makedonije, Srbije, Gruzije, Albanije, Kosova
- Studijske posjete i upoznavanje sa posredovanjem Slovenije, Norveške, Holandije, Italije, Češke, Austrije itd.
- U Crnoj Gori je decembra 2010. godine održan Regionalni ministarski susret ministara pravde iz regiona na temu „Jačanje efikasnosti pravosuđa kroz unapređenje medijacije“. Cilj susreta je unapređenje saradnje država našeg regiona u oblasti alternativnog rješavanja sporova i jačanja efikasnosti pravosuđa. Susret je zaključen usvajanjem Deklaracije o saradnji u ovoj oblasti.

I četvrti značajni momenat je prihvatanje posredovanja od sudova i tužilaštava. Da bi smo stekli povjerenje nastojimo da se veoma ažurno odnosimo prema predmetima koje dobijamo a sa druge strane u upravljačke strukture Centra su postavljeni i predstavnici Vrhovnog suda i Vrhovnog državnog tužilaštva.

- Stanje medijacije u Crnoj Gori, danas, najbolje ćemo razumjeti ako ga uporedimo sa stanjem sa zemljama u okruženju, iako su skoro sve od njih medijaciju ranije uvele u svoj pravni sistem. Na nedavno održanim regionalnim konferencijama u Sarajevu i Fruškoj Gori moglo se zaključiti da je Crna Gora lider u primjeni ovog instituta čak i u odnosu na neke zemlje Evropske unije. Naša iskustva koja su prepoznata kao veoma dobra smo na poziv IFCa i Vlade Libana predstavljali i u Libanu.
- Najznačajnije je kao što je već rečeno, medijacija u Crnoj Gori danas jedostupna i građanima i sudovima i tužilaštvima i privrednim subjektima.

Evo nekih statističkih podataka za period 2008-2014

- Ukupno 5286 predmeta, 70% riješeno uspješno
- U privrednim sporovima oslobođena sredstva: 50. 890. 731,59 eura
- Oko 13000 građana učestvovalo u medijaciji ili 2.1% cjelokupnog stanovništva

U narednom periodu smatram potrebnim uspostaviti tješnju saradnju sa Zaštitnikom imovinskih interesa Crne Gore u cilju efeksnijeg rješavanja sporova u kojima je država jedna od strana. Takođe ostvariti saradnju i sa Društvom potrošača CG u cilju ispunjavanja Direktive EU br.11/2013. a koja govori o primjeni medijacije u potrošačkim sporovima uvažavanjem postojećih nacionalnih sistema.

Takođe ćemo nastojati da učestvuujemo u svestranoj primjeni nedavno usvojenog Zakona o sporazumnom finansijskom restrukturiranju dugova prema finansijskim institucijama, uzimajući u obzir činjenicu da je ovim zakonom određeno da sporazum postignut u Centru za posredovanje ima snagu izvršne isprave.

Želim naglasiti da ono što posebno ohrabruje je činjenica da je u nedavnom istraživanju koje je sprovedeno po zahtjevu OEBSa čak 65% građana Crne Gore pokazalo veliku spremnost za rješavanje sporova medijacijom

Ističem da medijacija nije i ne smije biti opozit sudskom niti tužilačkom postupku već da su one u harmoniji i da je medijacija veoma značajna alatka u rukama sudije i tužioca pa i iz tog razloga potrebno je uspostaviti intezivnije komuikacije između sudija i tužilaca i medijatora.

Sve navedeno, odnosno uspostavljena infrastruktura, uz neke moguće izmjene zakonskih rješenja, prije svega mislim na akte o nagrađivanju posrednika, otvara realne šanse za razvoj profesije medijatora u interesu građana i privrednih subjekata, koji brže, jeftinije pristupačnije itd rješavaju svoje sporove, u interesu sudova, koji smanjuju broj predmeta, u interesu države jer medijacija može učiniti dostupnost pravdi efikasnijom i bržom a takođe medijacija stvara mogućnost i za ukidanje biznis barijera kao i u interesu društva u cjelini jer medijacijom razvijamo kulturu dijaloga kao najznačajniju socijalnu tekovinu.